

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Przedsiębiorstwa S.(...) S.A. w B.

przy uczestnictwie " E.(...)" S.A. w K.

o zatwierdzenie układu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 stycznia 2005 r.,

zażalenia wierzyciela na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 lipca 2004 r.,

sygn. akt XIX Gz (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 29 lipca 2004 r. Sąd Okręgowy – Sąd Gospodarczy w K. odrzucił kasację wierzyciela („E.(...)” S.A. w K.) od postanowienia tego Sądu z dnia 30 kwietnia 2004 r., którym oddalono zażalenie tegoż wierzyciela na postanowienie Sądu Rejonowego – Sądu Gospodarczego w K. zatwierdzające układ zawarty na zgromadzeniu wierzycieli w dniu 19 stycznia 2004 r. między dłużnikiem *Przedsiębiorstwem S.(...) S.A. w B.* a jego wierzycielami o treści bliżej określonej w sentencji (art. 393⁵ w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Sąd Okręgowy uznał kasację za niedopuszczalną, podkreślając, że, zgodnie z art. 66 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. Nr 93, poz. 836 ze zm. – dalej: „Pr. ukl.”), kasacja służy na postanowienie sądu

drugiej instancji zatwierdzające układ i odmawiające jego zatwierdzenia, co oznacza, że kasacja przysługuje tylko od reformatoryjnego orzeczenia sądu odwoławczego, a takiego charakteru nie ma postanowienie oddalające zażalenie. Sąd ten dodał, że za przedstawioną wykładnią przepisu art. 66 Pr. ukł. opowiedział się także Sąd Najwyższy w orzeczeniach: z dnia 20 czerwca 2002 r., I CK 118/02 (OSNC 2003, nr 6, poz. 87), z dnia 16 kwietnia 2003 r., III CZ 21/03 (nie publ.) oraz z dnia 28 czerwca 2004 r., V CK 387/04 (nie publ.).

W zażaleniu na to postanowienie spółka „E.(...)” zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 66 Pr. ukł. przez przyjęcie, że od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie wierzyciela na postanowienie sądu pierwszej instancji zatwierdzające układ nie przysługuje kasacja. Analiza powołanego przepisu – podkreśliła żaląca – prowadzi do wniosku, że możliwa jest zarówno sytuacja, w której sąd drugiej instancji utrzyma w mocy postanowienie sądu pierwszej instancji zatwierdzające układ, jak i sytuacja, w której sąd drugiej instancji zmieni postanowienie sądu pierwszej instancji odmawiające zatwierdzenia układu. Zawartość merytoryczna każdego z wymienionych postanowień oraz jego skutki są takie same, bowiem prowadzą do zatwierdzenia układu, dlatego brak merytorycznego uzasadnienia dla odmiennego potraktowania sytuacji, w której wydane przez sąd drugiej instancji postanowienie ma charakter reformatoryjny i uzależnienia dopuszczalności kasacji od takiego tylko charakteru postanowienia. Zasada racjonalnego działania ustawodawcy w sposób czytelny wskazuje, że dyspozycją art. 66 Pr. ukł. objęte są wszystkie sytuacje, w których sąd drugiej instancji wydał postanowienie w sprawie zatwierdzenia układu, tzn. zatwierdził układ lub odmówił jego zatwierdzenia, kasacja przysługuje przecież zawsze w przedmiocie jakiegoś orzeczenia bez względu na sposób rozstrzygnięcia sądu w danej sprawie. Żaląca powołała się wreszcie na pogląd wyrażony w doktrynie, według którego zaskarżeniu w drodze kasacji podlegają postanowienia wydane przez sąd drugiej instancji „w sprawie zatwierdzenia układu lub odmowy jego zatwierdzenia”. W konkluzji żaląca wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie o otwarciu postępowania układowego wydane zostało w niniejszej sprawie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.), wobec czego, zgodnie z art. 538 ust. 2 tej ustawy, kwestia dopuszczalności kasacji podlega ocenie w świetle przepisów dotychczasowych, tj. przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 24 października 1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym. Pod rządem tych przepisów w orzecznictwie jednolicie przyjmowano, że o dopuszczalności kasacji w postępowaniu układowym rozstrzygają wyłącznie przepisy art. 24 ust. 3 i 4 oraz art. 66 Pr. ukł. (zob. postanowienia SN: z dnia 25 lutego 1999 r., II CZ 178/98, nie publ. czy z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CZ 4/01, OSNC 2001, nr 12, poz. 184).

Jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, w orzecznictwie Sądu Najwyższego na tle art. 24 ust. 3 (*„Na postanowienie uwzględniające podanie o otwarcie postępowania układowego nie ma zażalenia. Na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające takie podanie oraz umarzające postępowanie służy kasacja”*) oraz art. 66 Pr. ukł. (*„Na postanowienie sądu drugiej instancji zatwierdzające układ i odmawiające jego zatwierdzenia służy kasacja”*) wyrażone zostało zapatrywanie, że kasacja przysługuje tylko od postanowień sądu drugiej instancji oddalających podanie o otwarcie postępowania układowego oraz od postanowień tego sądu umarzających postępowanie, a ponadto tylko od postanowień sądu drugiej instancji zatwierdzających układ i odmawiających jego zatwierdzenia. Innymi słowy, przysługuje tylko od reformatoryjnych orzeczeń sądu odwoławczego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2001 r., V CKN 1703/00, nie publ., z dnia 20 czerwca 2002 r., I CK 118/02, OSNC 2003, nr 6, poz. 87, z dnia 16 kwietnia 2003 r., III CZ 21/03, nie publ., z dnia 5 listopada 2003 r., IV CK 271/03, nie publ., z dnia 12 grudnia 2003 r., V CK 633/03, nie publ., z dnia 20 stycznia 2004 r., V CK 22/04, nie publ., z dnia 3 lutego 2004 r., V CK 44/04, nie publ., czy z dnia 28 czerwca 2004 r., V CK 378/04, nie publ.). Uzasadniając to stanowisko Sąd Najwyższy odwołał się do dyrektyw wykładni językowej oraz do celu regulacji, jakim jest – jak stwierdził – zapewnienie sprawnego przebiegu postępowania układowego przy respektowaniu konstytucyjnego wymagania dwuinstancyjnego postępowania sądowego.

Jednakże, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażane było również odmienne zapatrywanie, przyjmowano mianowicie, że art. 24 § 3 zdanie drugie *in fine* Pr. ukł. dopuszcza kasację na wszystkie wydane przez sąd drugiej instancji postanowienia co do umorzenia postępowania – także na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na umorzenie postępowania przez sąd pierwszej instancji z powodu niedojścia układu do skutku. Z tych samych względów przyjmowano, że kasacja przysługuje również na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji oddalające podanie o otwarcie postępowania układowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2001 r., II CKN

1348/00, OSNC 2001, nr 9, poz. 130, z dnia 18 kwietnia 2002 r., II CZ 24/02, nie publ., z dnia 21 maja 2004 r., V CZ 40/04, nie publ., czy z dnia 29 września 2004 r., II CZ 98/04, nie publ.). Uzasadniając to stanowisko Sąd Najwyższy podkreślił, że przepis art. 24 § 3 Pr. ukł. traktuje w istocie o zaskarżalności postanowień drugoinstancyjnych w przedmiocie odmowy otwarcia postępowania układowego lub umorzenia postępowania, ponieważ tylko takie rozumienie nadaje mu właściwy sens. Sąd drugiej instancji, orzekając merytorycznie, nie ma przecież w ogóle możliwości oddalenia podania o otwarcie postępowania układowego, bowiem w sytuacji, w której zaskarżeniu podlega postanowienie sądu pierwszej instancji oddalające podanie o otwarcie postępowania układowego, sąd drugiej instancji poddaje kontroli tylko zasadność oddalenia podania i jeżeli podziela stanowisko sądu pierwszej instancji – wydaje postanowienie o oddaleniu zażalenia, a nie – postanowienie oddalające podanie o otwarcie postępowania układowego.

Skład orzekający Sądu Najwyższego podziela to stanowisko oraz dodatkowe argumenty przytoczone przez żalącą, które przemawiają na rzecz przyjętego poglądu. Przepis art. 66, stanowiący, że na postanowienie sądu drugiej instancji zatwierdzające układ i odmawiające jego zatwierdzenia służy kasacja, wyrażony został za pomocą takich samych zwrotów językowych jak art. 24 § 3 Pr. ukł. i właściwy sens nadaje mu tylko takie rozumienie, że jest w nim w istocie mowa o zaskarżalności postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie zatwierdzenia układu lub odmowy jego zatwierdzenia. Nie sposób przecież pogodzić z zasadą racjonalnego działania ustawodawcy regulacji uzależniającej dopuszczalność kasacji w danej sprawie od sposobu jej rozstrzygnięcia i przyjąć, że od postanowienia sądu drugiej instancji zmieniającego postanowienie sądu pierwszej instancji i zatwierdzającego układ przysługuje kasacja, natomiast od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji zatwierdzające układ kasacja jest niedopuszczalna. Zatem dyrektywy wykładni funkcjonalnej prowadzą do wniosku, że od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji zatwierdzające układ także przysługuje kasacja.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 386 § 4 w związku z art. 397 § 2 oraz art. 393¹⁸ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.